

Jan Paweł II o grzechach Kościoła

Dzień Przebaczenia

W I Niedzielę Wielkiego Postu,
12 marca 2000 r.,
w ramach obchodów
Wielkiego Jubileuszu
Jan Paweł II podczas Eucharystii
w Bazylice Watykańskiej prosił Boga
o przebaczenie grzechów
popęlnionych przez synów i córki Kościoła
zarówno w przeszłości, jak i w czasach obecnych.

Kościół wspominał wielkie dzieła zbawcze
dokonane przez Boga
w ciągu dwóch tysięcy lat chrześcijaństwa
w historii i we wspólnocie Ludu Bożego.

Jednocześnie Kościół wyraził żal
za błędy, niewierności, niekonsekwencję i zaniedbania,
grzechy uczniów Chrystusa wszystkich pokoleń i czasów.

Odbyła się liturgia pokutna z procesją,
liturgią słowa, modlitwą powszechną
i ogólnym wyznaniem grzechów:

1. win popełnionych w służbie prawdzie;
2. grzechów, które naruszyły jedność Kościoła;
3. win popełnionych w stosunku do Izraela;
4. win popełnionych przeciwko miłości, pokojowi,
prawom narodów, poszanowaniu kultur i religii
5. win przeciw godność kobiety i jedność ludzkości
6. grzechów w dziedzinie podstawowych praw człowieka.

Wyznanie win skierowane było do Boga,
bo tylko On może odpuścić grzechy,
ale było wyrażane także przed ludźmi,
ponieważ nie można ukrywać tego,
za co odpowiedzialni są chrześcijanie.

Celem tego aktu było:

1. oczyszczenie pamięci,
2. pojednanie między chrześcijanami,
3. pojednanie między Kościołem i ludzkością.

Jan Paweł II

Przebaczamy i prosimy o przebaczenie

Homilia Ojca Świętego wygłoszona 12 marca 2000 r.

1. «W imię Chrystusa prosimy: pojednajcie się z Bogiem! On to dla nas grzechem uczynił Tego, który nie znał grzechu, abyśmy się stali w Nim sprawiedliwością Bożą» (2 Kor 5, 20-21).

Te słowa św. Pawła Kościół odczytuje co roku na nowo, rozpoczynając w Środę Popielcową okres Wielkiego Postu.

W okresie wielkopostnym Kościół pragnie w szczególny sposób zjednoczyć się z Chrystusem, który posłuszny wewnętrznemu działaniu Ducha Świętego, na początku swej misji mesjańskiej udał się na pustynię i tam pościł czterdzieści dni i czterdzieści nocy (por. Mk 1, 12-13).

U kresu tego postu Jezus był kuszony przez Szatana, co zwięźle odnotowuje w dzisiejszym czytaniu liturgicznym ewangelista Marek (por. 1, 13). Inni natomiast — Mateusz i Łukasz — szerzej opisali tę walkę stoczoną przez Chrystusa z kusicielem na pustyni i Jego ostateczne nad nim zwycięstwo: «Idź precz, szatanie! Jest bowiem napisane: Panu, Bogu swemu, będziesz oddawał pokłon i Jemu samemu służyć będziesz» (Mt 4, 10).

Tak mówi Ten, «który nie znał grzechu» (2 Kor 5, 21), Jezus, «Święty Boży» (Mk 1, 24).

2. Bóg «dla nas grzechem uczynił Tego, który nie znał grzechu» (2 Kor 5, 21). Przed chwilą usłyszeliśmy w drugim czytaniu te zdumiewające słowa Apostoła. Co one znaczą? Zdają się zawierać jakiś paradoks i rzeczywiście tak jest. Jak mógł Bóg, który jest świętością samą, «uczynić grzechem» swego jednorodzonego Syna, którego posłał na świat? A jednak tak właśnie czytamy we fragmencie z Drugiego Listu św. Pawła do Koryntian. Stajemy tu wobec jakiejś tajemnicy, która w pierwszym momencie wydaje się nam niezrozumiała, a jednak jest ona wyraźnie wpisana w Boże Objawienie.

Już w Starym Testamencie mówi o tym pod proroczym natchnieniem Księga Izajasza w czwartej pieśni Sługi Jahwe: «Wszyscyśmy pobłądzili jak owce, każdy z nas się obrócił ku własnej drodze, a Pan zwałił na Niego winy nas wszystkich» (Iz 53, 6).

Przyjął więc Chrystus nasze grzechy będąc sam bezgrzesznym i świętym. Przyjął grzech, aby nas odkupić; godzi się dźwigać ciężar naszych grzechów, ażeby spełnić swoje posłannictwo, otrzymane od Ojca, który — jak pisze ewangelista Jan — «tak (...) umiłował świat, że Syna swego Jednorodzonego dał, aby każdy, kto w Niego wierzy, (...) miał życie wieczne» (por. J 3, 16).

3. W obliczu Chrystusa, który z miłości wziął na swoje barki nasze winy, zostajemy wszyscy wezwani do głębokiego rachunku sumienia. Jednym z charakterystycznych elementów Wielkiego Jubileuszu jest to, co określiłem jako «oczyszczenie pamięci» (bulla *Incarnationis mysterium*, 11). Jako Następca Piotra wezwałem, «aby w tym roku miłosierdzia Kościół, umocniony świętością, którą otrzymał od swego Pana, uklęknął przed obliczem Boga i błagał o przebaczenie za dawne i obecne grzechy swoich dzieci» (tamże).

Uznałem, że dzień dzisiejszy, I Niedziela Wielkiego Postu, jest sprzyjającą sposobnością, aby Kościół, zgromadzony duchowo wokół Następcy Piotra, prosił Boga o przebaczenie za winy wszystkich wierzących. Przebaczymy i prosimy o przebaczenie!

To wezwanie skłoniło wspólnotę kościelną do głębokiej i owocnej refleksji, która doprowadziła w ostatnich dniach do publikacji dokumentu Międzynarodowej Komisji Teologicznej pod tytułem: «Pamięć i pojednanie: Kościół a winy przeszłości». Dziękuję wszystkim, którzy przyczynili się do opracowania tego tekstu.

Jest on bardzo przydatny jako pomoc w prawidłowym zrozumieniu i przedstawieniu autentycznej prośby o przebaczenie, opartej na obiektywnej odpowiedzialności, która jest wspólna wszystkim chrześcijanom jako członkom Mistycznego Ciała i skłania współczesnych wierzących do uznania — obok win własnych — także win dawnych chrześcijan, w świetle wiedzy uzyskanej dzięki wnikliwemu rozeznaniu historycznemu i teologicznemu. Istotnie, «ze względu na więź, która w Ciele Mistycznym łączy nas z innymi, my wszyscy, choć nie ponosimy osobistej odpowiedzialności i nie pragniemy zastępować sądu Boga, który sam tylko zna ludzkie serca, dźwigamy ciężar błędów i win tych, którzy byli przed nami» (IM, 11).

Uznanie błędów przeszłości pozwala uwrażliwić nasze sumienia na współczesne uchybienia, otwierając przed każdym z nas drogę nawrócenia.

4. Przebaczymy i prosimy o przebaczenie! Kiedy chwalimy Boga, który w swojej miłosiernej miłości wzbudził w Kościele wspaniałe żniwo świętości, zapału misyjnego, całkowicie bezinteresownej służby Chrystusowi i bliźniemu, nie możemy zarazem nie uznać różnych form niewierności Ewangelii, jakiej dopuścili się niektórzy nasi bracia, zwłaszcza w drugim tysiącleciu.

Prosimy o przebaczenie za podziały, jakie nastąpiły wśród chrześcijan, za przemoc, jaką niektórzy z nich stosowali w służbie prawdy, oraz za postawy nieufności i wrogości, przyjmowane nieraz wobec wyznawców innych religii. Tym bardziej też winniśmy wyznać, że jako chrześcijanie ponosimy odpowiedzialność za zło występujące dzisiaj. W obliczu ateizmu, obojętności religijnej, laicyzacji, relatywizmu etycznego, łamania prawa do życia, niewrażliwości na ubóstwo wielu krajów musimy zadawać sobie pytanie, w jakiej mierze i my ponosimy odpowiedzialność.

Za częśćkę winy, jaką każdy z nas przez swoje postępowanie ponosi za te przejawy zła, przyczyniając się do oszpecenia oblicza Kościoła, pokornie prosimy o przebaczenie. Wyznając nasze winy, jednocześnie wybaczymy innym winy popełnione wobec nas. W ciągu dziejów niezliczeni chrześcijanie znosili szykany, przemoc i prześladowania z powodu swojej wiary. Podobnie jak przebaczyły ofiary tych niesprawiedliwości, tak i my przebaczymy. Dzisiaj i w każdej epoce Kościół stara się oczyszczać pamięć o tych smutnych wydarzeniach z wszelkich uczuć gniewu i pragnienia zemsty. Jubileusz staje się zatem dla wszystkich sprzyjającą sposobnością do głębokiego nawrócenia się na Ewangelię.

Z przyjęciem przebaczenia Bożego wiąże się powinność przebaczenia braciom i dążenia do wzajemnego pojednania.

5. Co jednak oznacza dla nas słowo «pojednanie»? Aby pojąć dokładnie jego sens i wymowę, trzeba najpierw zdać sobie sprawę z możliwości podziału, rozejścia się. Tak, człowiek jest jedynym na ziemi stworzeniem zdolnym ustanowić więź komunii ze swoim Stwórcą, ale także jedynym, które może odchodzić od Niego. W rzeczywistości niestety odchodzi on wielokrotnie od Boga.

Na szczęście wielu z tych, którzy — podobnie jak marnotrawny syn, opisany w Ewangelii Łukasza (por. Łk 15, 13) — porzuciwszy ojcowski dom, roztrwonili otrzymane dziedzictwo i stoczyli się na dno, uświadamia sobie, co utraciło (por. Łk 15, 13-17). Wyruszają wówczas w drogę powrotną: «Zabiorę się i pójdę do mego ojca, i powiem mu: Ojcze, zgrzeszyłem» (Łk 15, 18).

Bóg, trafnie ukazany w przypowieści jako ojciec, przyjmuje każdego marnotrawnego syna, który do Niego powraca. Przyjmuje go za sprawą Chrystusa, w którym grzesznik może się znów stać «sprawiedliwy» sprawiedliwością Bożą. Przyjmuje go, ponieważ dla nas uczynił grzechem swojego odwiecznego Syna.

Tak, tylko przez Chrystusa możemy się stać sprawiedliwością Bożą (por. 2 Kor 5, 21).

6. «Tak Bóg umiłował świat, że Syna swego Jednorodzonego dał». Oto zwięźle wyrażony sens tajemnicy odkupienia świata! Trzeba w pełni uświadomić sobie wartość daru, jaki Ojciec ofiarował nam w Jezusie. Trzeba, aby stanął przed oczyma naszej duszy Chrystus — ten Chrystus z Ogrójca, Chrystus ubiczowany, cierniem ukoronowany, dźwigający krzyż i na koniec ukrzyżowany — ten Chrystus, który wziął na siebie ciężar wszystkich ludzkich grzechów, wszystkich naszych grzechów, ażebyśmy mogli za sprawą Jego zbawczej ofiary pojednać się z Bogiem.

Staje dzisiaj przed nami jako świadek Szaweł z Tarsu, przeobrażony w Pawła: w szczególny sposób doświadczył on mocy krzyża na drodze do Damaszku. Zmartwychwstały objawił się mu z wielką mocą i światłością: «Szawle, Szawle, dlaczego Mnie prześladujesz? Kto jesteś, Panie? (...) Ja jestem Jezus, którego ty prześladujesz» (Dz 9, 4-5). Paweł, który w tak wyraźny sposób doświadczył mocy Chrystusowego krzyża, dzisiaj zwraca się do nas z żarliwą prośbą: «Wzywamy was, byście nie przyjmowali na próżno łaski Bożej».

Ta łaska — podkreśla św. Paweł — zostaje nam ofiarowana przez samego Boga, który mówi do nas dzisiaj: «W czasie pomyślnym wysłuchałem ciebie, w dniu zbawienia przyszedłem ci z pomocą» (2 Kor 6, 1-2).

Maryjo, Matko przebaczenia, pomóż nam przyjąć łaskę przebaczenia, którą Jubileusz obdarza nas tak obficie. Spraw, aby Wielki Post tego niezwykłego Roku Świętego był dla wszystkich wierzących i dla każdego człowieka, który szuka Boga, czasem pomyślnym, czasem pojednania, czasem zbawienia!

(źródło: opoka.org.pl)

Polecenia:

1. Przedstaw kontekst i przebieg Dnia Przebaczenia.
2. Wymień grzechy Kościoła ogólnie wyznane tego dnia.
3. Podaj tytuł bulli, w której Jan Paweł II wezwał Kościół do „oczyszczenia pamięci”.
4. Omów ukazaną w homilii Jana Pawła II postawę Jezusa Chrystusa wobec szatana i ludzkich grzechów.
5. Podaj tytuł dokumentu Międzynarodowej Komisji Teologicznej poświęconego kwestii grzechów Kościoła.
6. Wymień wspomniane przez papieża winy i zasługi członków Kościoła.
7. Oceń podjętą przez papieża inicjatywę „oczyszczenia pamięci” Kościoła.